

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Aleksander Stępkowski

Arkadiusz Janusz Sopata (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z powództwa J.T.,

przeciwko M. S.A. w W.,

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 19 grudnia 2023 r.,

skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 22 czerwca 2017 r., [...]

- 1. odrzuca skargę nadzwyczajną w zakresie zarzutu naruszenia art. 2, art. 45 ust. 1 oraz art. 76 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;**
- 2. oddala skargę nadzwyczajną w zakresie zarzutu rażącego naruszenia art. 385¹ k.c. w zw. z art. 385¹ § 3 k.c. oraz art. 58 § 1 k.c. i art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c.;**
- 3. znosi wzajemnie koszty postępowania wywołanego wniesieniem skargi nadzwyczajnej.**

UZASADNIENIE

Rzecznik Praw Obywatelskich (dalej również: „skarżący”) wniósł 17 marca 2021 r., na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 627) w zw. z art. 89 § 1 oraz 115 § 1 i 1a ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. 2023, poz. 1093, dalej: „u.SN”), skargę nadzwyczajną do Sądu Najwyższego od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XXVII Wydział Cywilny-Odwoławczy z 22 czerwca 2017 r., XXVII Ca 3477/16, z uwagi na konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, zaskarżając go w całości.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVII Wydział Cywilny-Odwoławczy wyrokiem z 22 czerwca 2017 r., XXVII Ca 3477/16, w sprawie z powództwa J. T. przeciwko Bank S.A. z siedzibą w W. o zapłatę, na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia z 29 kwietnia 2016 r., VI C 1713/15, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. powództwo oddalił i nie obciążył powoda kosztami procesu;
2. nie obciążył powoda kosztami procesu w instancji odwoławczej.

Skarżący, na zasadzie art. 89 § 1 pkt 1 i pkt 2 u.SN zarzucił zaskarżonemu wyrokowi rażące naruszenie prawa materialnego, tj.:

1. art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. 2020, poz. 1740 z późn. zm., dalej: „k.c.”) w zw. z art. 385¹ § 3 k.c., poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że kwestionowane przez powoda klauzule dotyczące waloryzacji rat kredytu i przeliczenia należności banku zawarte w § 7 ust. 1 i § 12 ust. 4 umowy kredytu, nie określają głównych świadczeń stron umowy kredytu bankowego;
2. art. 58 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię, wyrażającą się w uznaniu, że umowa kredytu jest ważna i wykonalna, jeżeli dokona się z niej eliminacji klauzul niedozwolonych zgodnie z treścią 385¹ § 1 k.c.;

3. art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c., poprzez jego niezastosowanie i niedokonanie wzajemnego rozliczenia stron.

Rzecznik Praw Obywatelskich zarzucił ponadto na podstawie art. 89 § 1 u.SN naruszenie art. 2, art. 45 ust. 1 i art. 76 Konstytucji RP.

Pismem z 14 lutego 2023 r. Rzecznik Praw Obywatelskich uzupełnił skargę nadzwyczajną, poprzez doprecyzowanie i sformułowanie następujących zarzutów naruszenia:

1. art. 45 ust. 1 i art. 76 Konstytucji RP, sformułowanych na podstawie art. 89 § 1 pkt 1 u.SN;
2. art. 76 Konstytucji RP w zw. z art. 9 Konstytucji RP i w zw. z art. 4 ust. 1 i ust. 2, art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13, poprzez niezapewnienie właściwej ochrony sądowej J. T., będącego słabszą stroną stosunku prawnego przed nieuczciwymi praktykami rynkowymi przez zmianę wyroku Sądu I instancji polegającą na oddaleniu powództwa bez zbadania potencjalnie nieuczciwego charakteru zapisów umowy kredytu i uchylenia się przez Sąd II instancji od określenia skutków prawnych wynikających ze stwierdzonego abuzywnego charakteru klauzuli indeksacyjnej zgodnie z wytycznymi wynikającymi z Dyrektywy 93/13 i orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej;
3. art. 45 ust. 1 Konstytucji RP regulującego prawo do zapewnienia odpowiednio ukształtowanej procedury sądowej zgodnej z wymogami określonymi przez ten przepis Konstytucji RP (sprawiedliwość proceduralna), poprzez uznanie, że roszczenie J. T. podlegało oddaleniu w sytuacji, gdy umowa zawarta przez strony zawierała klauzule abuzywne prowadzące do jej nieważności i konieczności wzajemnego rozliczenia stron po jej upadku.

W konsekwencji powyższego, Rzecznik Praw Obywatelskich na podstawie art. 89 § 1 zd. 1 u.SN zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP, poprzez zaniechanie przez Sąd Okręgowy w Warszawie zbadania abuzywności postanowień umowy kredytu i ustalenia skutków stwierdzenia ich abuzywności z poszanowaniem wytycznych

sformułowanych w Dyrektywie 93/13 i orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, co w konsekwencji doprowadziło do zachwiania równowagi w sferze ochrony prawnej J. T. i *de facto* wsparcia przez ten Sąd działania przedsiębiorcy nakierowanego na wykorzystanie słabszej pozycji konsumenta, który nie był w stanie skutecznie bronić swoich praw. Takie procedowanie Sądu Okręgowego w Warszawie w ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich pozostaje w sprzeczności z zasadą lojalności państwa wobec obywateli w procesie stosowania prawa.

Z uwagi na powyższe Rzecznik Praw Obywatelskich na podstawie art. 91 § 1 u.SN wniósł o uchylenie przez Sąd Najwyższy wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 22 czerwca 2017 r., XXVII Ca 3477/16, w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Ponadto, na podstawie art. 95 u.SN w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i w zw. z art. 382 k.p.c., Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z akt sądowych sprawy o sygn. VI C 1713/15 (XXVII Ca 3477/16).

Pismem z 15 kwietnia 2021 r. Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. reprezentowana przez pełnomocnika radcę prawnego K. G. wniosła odpowiedź na skargę nadzwyczajną Rzecznika Praw Obywatelskich od prawomocnego wyroku sądu Okręgowego w Warszawie XXVII Wydział Cywilny Odwoławczy z 22 czerwca 2017 r., XXVII Ca 3477/1, wnosząc o jej oddalenie jako pozbawionej uzasadnionych podstaw oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Wprowadzenie do polskiego systemu prawnego instytucji kontroli nadzwyczajnej w art. 89-95 u.SN miało na celu zaradzenie podnoszonym w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, ograniczeniom skargi konstytucyjnej, która nie pozwalała na adekwatną reakcję względem orzeczeń sądów powszechnych lub wojskowych, które wprawdzie zapadały z naruszeniem zasad konstytucyjnych, jednak w oparciu o przepisy, którym nie można było czynić zarzutu niekonstytucyjności (zob. sygnalizacja pełnego składu TK dokonana 12 marca 2003

r., S 1/03). Skarga nadzwyczajna została wprowadzona celem zaradzenia temu deficytowi nadzwyczajnych środków zaskarżenia pozwalających na eliminację rażąco wadliwych orzeczeń z poszanowaniem prawa do sądu (zob. wyrok pełnego składu TK z 19 lutego 2003 r., P 11/02, pkt 5) afirmując w ten sposób zasadę demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Realizując te założenia, skarga nadzwyczajna nie stanowi instrumentu ponownej kontroli instancyjnej, ale służy skonkretyzowanej kontroli konstytucyjności aktów jurysdykcyjnych, zaś jej zgodność z międzynarodowymi standardami ochrony praw człowieka była już wyjaśniana w orzecznictwie Sądu Najwyższego (wyroki Sądu Najwyższego: z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20, pkt 1-6; z 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20, pkt 3).

2. Skarga nadzwyczajna może zostać wniesiona jedynie wówczas, gdy jest to konieczne dla zapewnienia zgodności prawomocnych orzeczeń sądów powszechnych i wojskowych z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej (art. 89 § 1 u.SN *in principio*) i tylko w sytuacji, gdy można ją oprzeć na przynajmniej jednej z trzech podstaw, określonych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN. Sąd Najwyższy zwracał uwagę, że połączenie ogólnej przesłanki funkcjonalnej ze szczegółowymi podstawami skargi nadzwyczajnej sformułowaniem „o ile”, jednoznacznie wskazuje na konieczność jednoczesnego zaistnienia przesłanki funkcjonalnej i którejś (przynajmniej jednej) z jej szczegółowych podstaw wymienionych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 czerwca 2020 r., I NSNc 48/19). Jednocześnie, wzajemna relacja, zachodząca między przesłanką funkcjonalną i przesłankami szczegółowymi wymaga, aby w pierwszej kolejności dokonać oceny zaistnienia podstaw szczegółowych, a następnie dopiero dokonać oceny tego, czy ziściła się również przesłanka funkcjonalna (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20, pkt 2; z 25 listopada 2020 r., I NSNc 57/20, pkt 10).

3. Zgodnie z art. 95 pkt 1 u.SN w zakresie nieregulowanym przepisami ustawy o Sądzie Najwyższym do skargi nadzwyczajnej, w tym postępowania w sprawie tej skargi, stosuje się w zakresie spraw cywilnych przepisy k.p.c. dotyczące skargi kasacyjnej, z wyłączeniem art. 398⁴ § 2 k.p.c. oraz art. 398⁹ k.p.c. W pierwszej

kolejności wskazać należy na art. 398⁴ § 1 k.p.c., określający wymagania konstrukcyjne skargi kasacyjnej jako szczególnego środka odwoławczego. Wymagania te mają charakter wad nieusuwalnych i powodują odrzucenie skargi a *limine*. Podkreślić przy tym należy, że warunkiem wystarczającym, a zarazem koniecznym do odrzucenia skargi jest brak któregośkolwiek z jej elementów konstrukcyjnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 maja 2006 r., III CSK 144/06; 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08). Zgodnie z powyższym skarga nadzwyczajna powinna zawierać: (1) oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości czy w części; (2) przytoczenie podstaw skargi nadzwyczajnej i ich uzasadnienie; (3) wniosek o uchylenie lub zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany. Podkreślając szczególnie istotny z punktu widzenia niniejszego postępowania w zakresie skargi nadzwyczajnej, obowiązek przytoczenia podstaw skargi nadzwyczajnej i ich uzasadnienia wskazać należy, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, obowiązek ten obejmuje wskazanie przepisu, który zdaniem skarżącego został naruszony, z oznaczeniem konkretnej jednostki redakcyjnej aktu normatywnego, czyli artykułu, a także, jeśli występują, pomniejszych jednostek redakcyjnych (z wielu zob.: wyrok Sądu Najwyższego z 9 marca 2022 r., I NKRS 14/22; postanowienia Sądu Najwyższego z: 29 maja 2019 r., II UK 217/18; 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; 26 marca 1997 r., II CKN 63/97). Jednocześnie należy mieć na uwadze, że „[p]owoływane w kasacji liczne przepisy prawa, których naruszenia w żadnej mierze się w niej nie uzasadnia, stanowią pozór podstawy kasacyjnej (...) i nie mogą być przedmiotem merytorycznej oceny ze strony Sądu Najwyższego” (wyrok Sądu Najwyższego z 20 lipca 2000 r., I PKN 741/99). Przytoczenie podstawy skargi nadzwyczajnej musi być precyzyjne, gdyż, z uwagi na związanie sądu granicami podstaw skargi, Sąd Najwyższy uwzględnia tylko te przepisy, które zostały wyraźnie wskazane w skardze nadzwyczajnej jako naruszone. Jednocześnie, zważywszy na okoliczność, że ustawowy opis podstaw skargi nadzwyczajnej ma charakter abstrakcyjny i syntetyczny, skarżący powinien je sprecyzować w części motywacyjnej skargi, łącząc z realiami konkretnej sprawy, w której wydano zaskarżone orzeczenie.

4. Przekładając powyższe na realia rozpatrywanej skargi nadzwyczajnej

wskazać należy, że Rzecznik Praw Obywatelskich przytaczając podstawy (przesłanki) szczegółowe skargi nadzwyczajnej wskazał art. 89 § 1 pkt 1 i pkt 2 u.SN, a także podstawę (przesłankę) ogólną z art. 89 § 1 zdanie 1 u.SN. Naruszenie art. 89 § 1 pkt 1 i pkt 2 u.SN polegać miało na rażącym naruszeniu prawa materialnego, tj. art. 385¹ § 1 w zw. z art. 385¹ § 3 k.c., art. 58 § 1 k.c. oraz art. 410 § 2 w zw. z art. 405 k.c., a ostatecznie też naruszenie art. 89 § 1 pkt 1 u.SN polegać miało na naruszeniu art. 45 ust. 1 i art. 76 Konstytucji RP.

5. Jeśli chodzi o pierwszy zarzut szczegółowy skargi nadzwyczajnej Rzecznika Praw Obywatelskich, jak i jego część motywacyjną, całkowicie niejasne pozostaje w jaki sposób zarzucane naruszenie prawa materialnego odnosi się do podstawy skargi, jaką jest art. 89 § 1 pkt 1 u.SN, zgodnie z którą skarga nadzwyczajna może być wniesiona, jeśli orzeczenie narusza zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji RP. Sformułowane w tej części skargi nadzwyczajnej zarzuty odnoszą się przecież wyłącznie do naruszenia prawa materialnego, wskazanych przepisów k.c. Podobnie część motywacyjna uzasadnienia nie pozwala na ich powiązanie z zarzutami naruszenia określonych zasad Konstytucji RP. Konsekwentnie Sąd Najwyższy nie jest w stanie zbadać pierwszego z podniesionych zarzutów w granicach przytoczonej podstawy.

6. Drugi z podniesionych przez Rzecznika Praw Obywatelskich zarzutów szczegółowych sformułowany został w następujący sposób: „na podstawie art. 89 § 1 UoSN zaskarżonemu wyrokowi zarzucam naruszenie art. 2, art. 45 ust. 1 i art. 76 Konstytucji” (s. 2 skargi nadzwyczajnej). Ponownie wskazać należy, że na podstawie tak skonstruowanego zarzutu niemożliwe jest jednoznaczne zrekonstruowanie podstawy szczegółowej skargi nadzwyczajnej. Wskazany przez Rzecznika Praw Obywatelskich art. 89 § 1 u.SN zawiera bowiem trzy punkty. Obowiązkiem wnoszącego skargę nadzwyczajną jest precyzyjne wskazanie przepisu albo przepisów prawa, które jego zdaniem zostały naruszone. O ile wskazanie przepisów Konstytucji RP sugerowałoby, iż podstawą zarzutu mogło być naruszenie art. 89 § 1 pkt 1 u.SN, o tyle Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do interpretacji określonych przez skarżącego podstaw skargi w sposób, który w jego ocenie, odpowiadałby najpełniej intencjom skarżącego. Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem rolą skarżącego, który w tym wypadku jest profesjonalnym podmiotem należącym do

bardzo wąskiego kręgu podmiotów uprawnionych do wnoszenia skargi nadzwyczajnej, jest bowiem jednoznaczne określenie podstaw skargi.

Na marginesie należy zauważyć, że w przypadku tej konkretnej skargi nadzwyczajnej próba rekonstrukcji drugiej podstawy szczegółowej skargi nadzwyczajnej byłaby tym bardziej ryzykowna, że najbardziej prawdopodobna podstawa, czyli art. 89 § 1 pkt 1 u.SN została przez Rzecznika Praw Obywatelskich bezpośrednio powiązana ze wskazanym wyżej zarzutem naruszenia prawa materialnego. Brak spełnienia przez Rzecznika Praw Obywatelskich obowiązku określonego w art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c., dotyczącego wymagań konstrukcyjnych skargi, mającego charakter wady nieusuwalnej, powoduje odrzucenie skargi nadzwyczajnej *a limine*.

7. Odnosząc się teraz do pisma Rzecznika Praw Obywatelskich z 14 lutego 2023 r., będącego uzupełnieniem skargi nadzwyczajnej, Sąd Najwyższy przypomina, że zasadzie związania Sądu Najwyższego podstawami skargi kasacyjnej nie uchybia art. 398¹³ § 3 k.p.c., zgodnie z którym skarżący może przytoczyć nowe, co wymaga podkreślenia, uzasadnienie podstaw kasacyjnych. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z 2 lutego 2018 r., II CSK 324/17, uprawnienie strony do przytoczenia w postępowaniu kasacyjnym nowego uzasadnienia podstaw kasacyjnych oznacza powoływanie nowej argumentacji, mającej dowodzić istnienia wadliwości już wskazanych w skardze. Uregulowanie to nie daje możliwości rozszerzenia podstaw kasacyjnych po upływie terminu przewidzianego w art. 398⁵ k.p.c., przez wskazanie innych czy dodatkowych przepisów prawa, którym zdaniem skarżącego, uchybił sąd drugiej instancji, a które wcześniej nie były przytaczane w ramach podstaw skargi kasacyjnej (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z 8 stycznia 1998 r., II CKN 297/97 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2000 r., V CKN 4/00). W odniesieniu zatem do pisma Rzecznika Praw Obywatelskich z 14 lutego 2023 r. należy wyjaśnić, że rozpoznając skargę nadzwyczajną Sąd Najwyższy jest zobowiązany ograniczyć się do zarzutów, które zostały w niej sformułowane, z pominięciem niezwiązanych z nimi odrębnych kwestii, które zostały podniesione na dalszym etapie postępowania, zwłaszcza do naruszenia „art. 76 Konstytucji RP w zw. z art. 9 Konstytucji RP i w zw. z art. 4 ust. 1 i ust. 2, art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13”.

Podsumowując, w niniejszej sprawie doszło do błędnego skonstruowania podstawy (przesłanki) w zakresie określonym art. 89 § 1 pkt 1 u.SN i nie zostało ono sanowane pismem RPO z uzupełnieniem skargi nadzwyczajnej, gdyż w taki sposób można jedynie uzupełnić uzasadnienie skargi nadzwyczajnej, natomiast niedopuszczalna jest ingerencja w sam sposób sformułowania zaskarżenia.

8. W odniesieniu do zarzutu rażącego naruszenia prawa, dostrzec należy, że w skarżonym skargą nadzwyczajną wyroku z 22 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy, oceniając prawidłowość wyroku Sądu Rejonowego, powołał się na stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy. Nawet jeżeli obecnie można uznać dany pogląd prawny za błędny, w świetle ewolucji orzecznictwa TSUE, to jednak nie sposób w tym kontekście uwzględnić zarzutu rażącego naruszenia prawa. Przyjęcie przez sąd *meriti* jednego z kilku możliwych rezultatów ustalenia treści określonej normy, nie stanowi naruszenia prawa. Skoro bowiem dany przepis może zostać interpretowany w różny sposób, przypisanie mu danego znaczenia, mieszczącego się w granicach tej interpretacji, nie będzie oznaczało błędnej wykładni (a zwłaszcza rażąco błędnej), lecz obranie jednej z możliwych interpretacji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 maja 2021 r., I NSNc 109/20). Sama okoliczność prowadzenia licznych postępowań przez sądami polskimi i trybunałami międzynarodowymi w sprawach takich jak niniejsza, świadczy o tym jak złożona i daleka od oczywistości jest to materia.

9. Uwzględniając powyższe, z uwagi na brak wykazania zaistnienia przesłanek szczegółowych skargi nadzwyczajnej, nie ma potrzeby badania podstawy (przesłanki) ogólnej. Niemniej jednak, również ta przesłanka została błędnie skonstruowana. Podstawą skargi nadzwyczajnej, która wymaga odrębnego wykazania, jest konieczność wniesienia skargi nadzwyczajnej dla urzeczywistnienia zasady państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Z art. 89 § 1 *in principio* u.SN wynika, że podstawa ta nawiązuje do wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Artykuł 89 § 1 *in principio* u.SN powinien być także z tego powodu interpretowany w zgodzie z Konstytucją RP, z uwzględnieniem bogatego dorobku orzecznictwa i nauki prawa. W uzasadnieniu podstawy ogólnej skargi nadzwyczajnej należy konkretnie wykazać, na czym polega niezgodność

zaskarżonego orzeczenia z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, w szczególności przez: 1) wskazanie naruszonej zasady pochodnej wywiezionej z art. 2 Konstytucji RP oraz 2) sposobu jej naruszenia. Samo powołanie się na zasadę wyrażoną w art. 2 Konstytucji RP bez odniesienia się do okoliczności rozpoznawanej sprawy jest niewystarczające. Przy konstruowaniu podstawy ogólnej skargi skarżący nie jest ograniczony katalogiem zasad pochodnych sformułowanych w orzecznictwie i doktrynie, może on więc powołać się także na inną zasadę pochodną, pod warunkiem jednak, że szczegółowo przedstawi tok rozumowania, w drodze którego wywiódł taką zasadę z art. 2 Konstytucji RP. Skarżący temu obowiązkowi nie sprostął.

10. Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 u.SN odrzucił skargę nadzwyczajną w zakresie zarzutu naruszenia art. 2, art. 45 ust. 1 oraz art. 76 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a w zakresie zarzutu rażącego naruszenia art. 385¹ k.c. w zw. z art. 385¹ § 3 k.c. oraz art. 58 § 1 k.c. i art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. skargę nadzwyczajną oddalił w oparciu o art. 91 § 1 zd. 2 u.SN.

O wzajemnym zniesieniu kosztów postępowania wywołanego wniesioną skargą nadzwyczajną Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁸ k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 u.SN.

Zdanie odrębne od wyroku złożył SSN Janusz Niczyporuk.

**Zdanie odrębne SSN Janusza Niczyporuka
do wyroku Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2023 r.
w sprawie II NSNc 21/23**

Rzecznik Praw Obywatelskich przytaczając podstawy (przesłanki) szczegółowe skargi nadzwyczajnej wskazał art. 89 § 1 pkt 1 i pkt 2 u.SN, a także podstawę (przesłankę) ogólną z art. 89 § 1 zdanie 1 u.SN. Naruszenie art. 89 § 1 pkt

1 i pkt 2 u.SN polegać miało na rażącym naruszeniu prawa materialnego, tj. art. 385¹ § 1 w zw. z art. 385¹ § 3 k.c., art. 58 § 1 k.c. oraz art. 410 § 2 w zw. z art. 405 k.c., a ostatecznie też naruszenie art. 89 § 1 pkt 1 u.SN polegać miało na naruszeniu art. 45 ust. 1 i art. 76 Konstytucji RP.

W świetle skargi nadzwyczajnej Rzecznika Praw Obywatelskich, gdy chodzi o pierwszy zarzut szczegółowy, jak i jego część motywacyjną, całkowicie niejasne pozostaje w jaki sposób zarzucane naruszenie prawa materialnego odnosi się do podstawy skargi, jaką jest art. 89 § 1 pkt 1 u.SN, zgodnie z którą skarga nadzwyczajna może być wniesiona, jeśli orzeczenie narusza zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji RP. Sformułowane w tej części skargi nadzwyczajnej zarzuty odnoszą się przecież wyłącznie do naruszenia prawa materialnego, wskazanych przepisów k.c. Podobnie część motywacyjna uzasadnienia nie pozwala na ich powiązanie z zarzutami naruszenia określonych zasad Konstytucji RP. Konsekwentnie Sąd Najwyższy nie jest w stanie zbadać pierwszego z podniesionych zarzutów w granicach przytoczonej podstawy.

Drugi z podniesionych przez Rzecznika Praw Obywatelskich zarzutów szczegółowych sformułowany został w następujący sposób: „na podstawie art. 89 § 1 UoSN zaskarżonemu wyrokowi zarzucam naruszenie art. 2, art. 45 ust. 1 i art. 76 Konstytucji” (k. 2 skargi nadzwyczajnej). Ponownie wskazać należy, że na podstawie tak skonstruowanego zarzutu niemożliwe jest jednoznaczne zrekonstruowanie podstawy szczegółowej skargi nadzwyczajnej. Wskazany przez Rzecznika Praw Obywatelskich art. 89 § 1 u.SN zawiera bowiem trzy punkty. Obowiązkiem wnoszącego skargę nadzwyczajną jest precyzyjne wskazanie przepisu albo przepisów prawa, które jego zdaniem zostały naruszone. O ile wskazanie przepisów Konstytucji RP sugerowałoby, iż podstawą zarzutu mogło być naruszenie art. 89 § 1 pkt 1 u.SN, o tyle Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do interpretacji określonych przez skarżącego podstaw skargi w sposób, który w jego ocenie, odpowiadałby najpełniej intencjom skarżącego. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem rolę skarżącego, który w tym wypadku jest profesjonalnym podmiotem należącym do bardzo wąskiego kręgu podmiotów uprawnionych do wnoszenia skargi nadzwyczajnej, jest bowiem jednoznaczne określenie podstaw skargi.

Na marginesie należy zauważyć, że w przypadku tej konkretnej skargi

nadzwyczajnej próba rekonstrukcji drugiej podstawy szczegółowej skargi nadzwyczajnej byłaby tym bardziej ryzykowna, że najbardziej prawdopodobna podstawa, czyli art. 89 § 1 pkt 1 u.SN została przez Rzecznika Praw Obywatelskich bezpośrednio powiązana ze wskazanym wyżej zarzutem naruszenia prawa materialnego. Brak spełnienia przez Rzecznika Praw Obywatelskich obowiązku określonego w art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c., dotyczącego wymagań konstrukcyjnych skargi, mającego charakter wady nieusuwalnej, powoduje odrzucenie skargi nadzwyczajnej *a limine*.

Odnosząc się teraz do pisma Rzecznika Praw Obywatelskich z 14 lutego 2023 r., będącego uzupełnieniem skargi nadzwyczajnej Sąd Najwyższy przypomina, że zasadzie związania Sądu Najwyższego podstawami skargi kasacyjnej nie uchybia art. 398¹³ § 3 k.p.c., zgodnie z którym skarżący może przytoczyć nowe, co wymaga podkreślenia, uzasadnienie podstaw kasacyjnych. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z 2 lutego 2018 r., II CSK 324/17, uprawnienie strony do przytoczenia w postępowaniu kasacyjnym nowego uzasadnienia podstaw kasacyjnych oznacza powoływanie nowej argumentacji, mającej dowodzić istnienia wadliwości już wskazanych w skardze. Uregulowanie to nie daje możliwości rozszerzenia podstaw kasacyjnych po upływie terminu przewidzianego w art. 398⁵ k.p.c., przez wskazanie innych czy dodatkowych przepisów prawa, którym zdaniem skarżącego, uchybił sąd drugiej instancji, a które wcześniej nie były przytaczane w ramach podstaw skargi kasacyjnej (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z 8 stycznia 1998 r., II CKN 297/97 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2000 r., V CKN 4/00). W odniesieniu zatem do pisma Rzecznika Praw Obywatelskich z 14 lutego 2023 r. należy wyjaśnić, że rozpoznając skargę nadzwyczajną Sąd Najwyższy jest zobowiązany ograniczyć się do zarzutów, które zostały w niej sformułowane, z pominięciem niezwiązanych z nimi odrębnych kwestii, które zostały podniesione na dalszym etapie postępowania, zwłaszcza do naruszenia „art. 76 Konstytucji RP w zw. z art. 9 Konstytucji RP i w zw. z art. 4 ust. 1 i ust. 2, art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13”.

Z powyższego względu Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 u.SN powinien odrzucić skargę nadzwyczajną.

[SOP]

[al]

r.g.